Helsinki, 15. maaliskuuta 2009

Khs dnro 2008-2724/523
Stn dnr
Saap./Anl. 16 -03- 2009
K7

Helsingin kaupunginhallitus
Kirjaamo

Asia: Pietari Kalmin kadun jatkaminen ja vaihtoehtoinen ratkaisuehdotus
Viite: Kaupunginhallituksen päätös 2.2.2009 / 174 §

Arvoisat Helsingin kaupunginhallituksen jäsenet,

Kumpula-seura ry kääntyy puoleenne asiassa, joka mielestämme koskee läheisesti kaikkia pohjoisen ja itäisen kantakaupungin nykyisiä ja tulevia asukkaita: toteuttamatta jääneen Pietari Kalmin kadun länsiosan rakentamista Kumpulan laakson poikki. Pidämme katusuunnitelmaa epäonnistuneena ja ehdotamme Kumpulan mäen ja Pasilan aseman välisen joukkoliikenneyhteyden toteuttamista nopeasti ja taloudellisesti olevaa katuverkostoa käyttäen.

Hankkeen taustaa

Kumpulan osayleiskaavassa (Kvsto 31.10.1984) Kumpulan mäelle oli suunniteltu kaksi uutta katua: Väinö Auerin katu Intiankadulta sekä Pietari Kalmin katu Kustaa Vaasan tieltä. Pietari Kalmin kadun oli tarkoitus jatkaa joukkoliikennekatuna mäeltä länteen laakson viheralueen poikki Isonniitynkadulle. Kadulla oli sallittu myös huoltoliikenne sekä ajo tulevaan kasvitieteelliseen puutarhaan. Perusteluna katujärjestelylle oli *"turvata Kumpulan mäen joustava kytkeytyminen pohjoisen kantakaupungin katuverkkoon."* Osayleiskaavan lähtökohdissa todetaan: *"Joukkoliikenneyhteys kaavarunkoalueelle ja sen lävitse Pasilan suunnasta on erityisen tärkeä".* Laakson läpi kulkeva ajoneuvoliikenne olikin esitetty kulkemaan pääosaltaan tunnelissa.

Kumpulan mäen yliopistoalueen ja yliopiston kasvitieteellisen puutarhan asemakaavan (YM 30.10.1987) kadut, myös Pietari Kalmin joukkoliikennekadun varaus oli esitetty perusteluineen osayleiskaavan mukaisesti.

Edessä oleva ristiriita laaksoon esitetyn joukkoliikenteen tilavarauksen ja viheralueen käytön välillä ilmenee kuitenkin jo kaavaselostuksen sivulla 9, jossa todetaan: *"..... puutarhan eteläpuolella ja Jyrängöntiellä kulkevat kevyen liikenteen pääraitit voivat jatkua katkeamattomina."* Tämä siitä huolimatta, että esitetty joukkoliikennekatu leikkaisi molemmat laaksossa kulkevat kevyen liikenteen päväylät, Jyrängöntien ja Kumpulantaipaleen.

Kaavan käsittelyvaiheessa useat asukasyhdistykset ja järjestöt yrittivät turhaan saada puistossa kulkevan joukkoliikennekadun tilavarauksen poistetuksi asemakaavasta.

Yliopistoalueen asemakaavan suunnittelua seuranneiden kahdenkymmenen vuoden aikana tilanne jatkui entisellään. Yliopisto alkoi muuttaa Kumpulan kampukselle vuonna 1995 ja toimi siellä kymmenen vuotta ilman, että Pietari Kalmin kadun jatkamista viheralueen halki olisi vaadittu. Samoihin aikoihin oli todettu, että HKL:n käytössä oleva julkisen liikenteen bussikalusto ei kyennyt nousemaan Kumpulan mäelle, koska mäelle johtavien uusien katujen pituuskaltevuus oli niille liian suuri. (Väinö Auerin katu n.10%, Pietari Kalmin katu n. 7%)

Vuodesta 2005 lähtien kaikissa Pietari Kalmin kadun jatkamista koskevissa kaupunkisuunnitteluviraston ja kaupunginhallituksen asiakirjoissa esiintyy kadulle seuraava perustelu: ***"Kumpulan osayleiskaavaa (kaupunginvaltuusto 31.10.1984) laadittaessa luotiin edellytykset Kumpula-Toukolan ja Pasilan aseman välisten joukkoliikenneyhteyksien parantamiseksi tulevaisuudessa suunnittelemalla uusi itä-länsisuuntainen joukkoliikennekatu Kumpulan mäeltä Kätilöopiston edustalle."*** Tällaista perustelua uudelle Pietari Kalmin kadulle ei Kumpulan osayleiskaavaan liittyviin selostuksiin (osa 1 ja osa 2) sisälly. Tällaista perustelua ei myöskään esiinny alueella voimassa olevan asemakaavan selostuksessa. Mistä se on virallisiin asiakirjoihin ilmaantunut?

Ajatuskin on perin outo. Kuinka todennäköistä on, että joku Toukolassa tai Kumpulassa asuvista Pasilan asemalle pyrkivistä kaupunkilaisista vapaaehtoisesti nousisi bussiin, joka ensin kiipeäisi ylös jyrkkää katua Kumpulan mäelle laskeutuakseen sieltä toista jyrkkää katua alas lähes neljän sadan metrin matkan pitkin neljä ja puoli metriä leveää yksikaistaista "joukkoliikennekatua" halki Kumpulan laakson? Meistä tämä ei kuulosta toimivalta eikä uskottavalta emmekä hyväksy asiakirjoissa (esim. Kaupunginhallitus 2.2.2009) esitettyä perustelua Pietari Kalmin kadulle.

Juuri tällainen matka olisi joka kerta edessään niillä opiskelijoilla ja muilla kaupunkilaisilla, jotka käyttäisivät nopeaksi tarkoitettua Tiedelinjaa 506 kaupunginhallituksen 2.2.2009 tekemän ja HKL-liikelaitoksen johtokunnan tekemien päätösten mukaisesti toteutetulla joukkoliikennereitillä. Kaupunkisuunnittelulautakunnan kokouksen 12.1.2006 esityslistalla esittelijä, viraston liikennesuunnittelupäällikkö toteaa mm: *"Tiedelinjan vieminen Kumpulanmäelle ei lyhentäne keskimäärin tiedelinjan käyttäjien matka-aikoja, koska alueen läpi kulkeville matkustajille matka-ajat osin kasvaisivat mutkikkaan reitin ja lisäpysähdysten vuoksi."*

Helsingin yleiskaava 2002 ja kaupunginhallituksen kokous 2.2.2009

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.11. 2003 Helsingin yleiskaava 2002:n, kaupungin tavoitellun kehityksen periaatteet osoittavan yleispiirteisen suunnitelman. Kaava sai lainvoiman 23.12.2004. Tässä suunnitelmassa Vallilan laaksoon ja Kumpulaan oli päätetty muodostaa runsaan kolmenkymmenen hehtaarin suuruinen **alueellinen kaupunkipuisto** 1500-luvun alusta peräisin olevan Kumpulan kartanon maiden muodostamaan kulttuurimaisemaan. Yleiskaavassa onkin pääosa puistoalueesta varustettu kaavamerkinnällä *"Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue."* Kaavamerkinnän mukaan

"kaupunkipuistoja kehitetään monipuolisina toiminta-, kohtaamis-, kulttuuri-, ja luontoympäristöinä." Pidämme tätä kaupunginvaltuuston päätöstä kaupungin historiaan jäävänä merkkitekona.

Yleiskaavakarttaan on kaupunkipuistojen kohdalle liitetty merkintä: *"Alueelle saa rakentaa tarpeellisia yhdyskuntateknisen huollon tiloja ja liikenneväyliä".* Tämä merkintä esiintyy yleiskaavakartassa kaikkien kaupungin tulevaa kehitystä määrittävien maankäytön merkintöjen yhteydessä.

Keskustatoimintojen, hallinnon, asumisen, teollisuuden ja työpaikka-alueiden kohdalla liikenneväylien rakentaminen on itse alueiden toiminnan kannalta oleellista ja välttämätöntä. Ymmärrämme myös, että kaupungin runsaiden virkistysalueiden kautta on tarvittaessa rakennettava liikenteen väyliä.

Kaupunkipuistojen kohdalla tilanne on mielestämme toinen. Niiden läpi suunnitellut liikenneväylät pilkkoisivat ja tuhoaisivat puistoa. Ajoneuvoliikenteen kevyelle liikenteelle luomat vaaratilanteet, päästöt, pöly ja äänihaitat vaikeuttaisivat ja estäisivät niiden tavoitteiden toteutumista, jotka yleiskaavassa on kaupunkipuistoille osoitettu.

Kaupunkipuistot ovat kantakaupungin usein tiheästi rakennettujen asuinalueiden asukkaiden käytössä välttämättöminä *"monipuolisina toiminta-, kulttuuri- ja luontoympäristöinä."* Kumpulan kartanoa ympäröivän kaupunkipuiston tuleviin käyttäjiin liittyvät lähivuosikymmeninä myös Keski-Pasilan ja Kalasataman alueille muuttavat uudet asukkaat.

Näistä syistä edellytämme, että kaupungin hallinnon päätöksenteossa yleiskaavaan merkittyjen kaupunkipuistojen kohdalla noudatetaan erityisen tarkkaa harkintaa tulkittaessa, milloin puistoon kaavaillun liikenneväylän rakentaminen on todella tarpeellista ja välttämätöntä. Jokaisen puistoon esitetyn liikenneväylän kohdalla olisi aina vastuullisesti selvitettävä, miksi väylä olisi sijoitettava juuri valtuuston kaupunkipuistoksi määrittelemälle alueelle. Väylän tarpeellisuus tulisi perustella huolellisin selvityksin ja varmistaa, että mikään muu vaihtoehto ei esitetyn liikennetarpeen tyydyttämiseksi ole mahdollinen.

Havaintojemme mukaan Vallilan laaksoon ja Kumpulaan osoitetun kaupunkipuiston halkaisevien liikenneväylien suunnitelmien esityslistoissa edellä mainitsemamme näkökohta on kokonaan sivuutettu ja tyydytty ainoastaan rutiininomaisesti toistamaan yleiskaavassa kaikkien maankäytön osa-alueisiin liittyvä maininta, joka salli tarpeellisten liikenneväylien sijoittamisen ko. alueille.

Kaupunkisuunnittelulautakunta on jo kaksi eri kertaa yksimielisesti hylännyt Kumpulan ja Vallilan laakson kaupunkipuistoon esitetyn joukkoliikennekadun. Lautakunnan kokouksen 12.1.2006 esityslistalla todetaan: *"Pietari Kalmin kadun joukkoliikennekatu olisi pääsääntöisesti tiedelinjan käytössä.....Uuden joukkoliikennekadun rakentamiskustannukset ovat siinä määrin suuret, että kadun rakentaminen ei ole tarkoituksenmukaista yhden linja-autolinjan käyttöön."*

Nyt Te, arvoisat kaupunginhallituksen jäsenet, olette kuitenkin päättäneet hyväksyä lähes neljännesvuosisadan takaisen asemakaavan mukaisen, kaupunkipuistoa halkovan Pietari Kalmin kadun suunnitelman. Teille ei esitelty katuhankkeen kokonaiskustannuksia välillä Kustaa Vaasan tie - Pasilan asema. Kokouksen pöytäkirjasta käy ilmi, ettei katusuunnitelman ja kaupunginvaltuuston hyväksymän kaupunkipuisto- tavoitteen välisestä ristiriidasta edes keskusteltu eikä uuden kadun tarpeellisuutta tutkimustiedoin perusteltu. Eihän päätökseksi äänestetyn vaihtoehdon toteuttaminen edes sisältynyt kokouksen esityslistalle!

Tiedelinja ja Ilmatieteen laitos

Kampusten välisen ns. Tiedelinja-bussiliikenteen suunnittelu käynnistyi 2000-luvun alussa. Linja aloitti liikenteensä v. 2005. Sen reitti kulkee Kustaa Vaasan tien ja Hämeentien kautta. Kampuksen pysäkki on mäen alla. Alusta pitäen Tiedelinjasta oli suunniteltu kampuksia yhdistävä, nopea bussilinja.

Tiedelinjan suunnittelun loppuvaihe ja Ilmatieteen laitoksen muuton valmistelu keskustasta Kumpulan mäelle tapahtuivat samoihin aikoihin. Ilmatieteen laitos muutti Kumpulaan vuonna 2005. Laitoksen johto ryhtyi vaatimaan julkisen liikenteen palvelua laitoksensa pääovelle ja sai myös yliopiston johdon vaatimustensa tueksi. Kumpulan mäeltä oli saatava nopea ja suora yhteys Pasilan asemalle. Tämä vaatimus oli ja on mielestämme edelleenkin perusteltu ja oikeutettu ottaen huomioon, että bussit eivät pääse korkealle mäelle. Kumpulan mäeltä Pasilan asemalle johtavan nopean yhteyden saaminen on ollut tämän jälkeenkin yliopiston useaan otteeseen esittämä vaatimus. Yliopiston apulaisrehtori Markku Löytönen kertoi äskettäin Kumpula-seuran edustajalle, että *"kuljetus voisi tapahtua vaikka ilmalaivalla, kunhan se alkaa pian"*.

Käsityksemme mukaan yliopiston ja Ilmatieteen laitosten kokeman ongelman ratkaisu on viipynyt niin pitkään erityisesti sen vuoksi, että selväsanainen ja oikeutettu vaatimus julkisen liikenteen nopeasta yhteydestä kampukselta Pasilan asemalle on yhdistetty Tiedelinjan toteuttamiseen. Tiedelinja ajaa raskaalla bussikalustolla, joka ei Kumpulan mäelle nouse ilman kallista katujen lämmitystä. Valmiita suunnitelmia on hylätty ja uusia vaihtoehtoja tutkittu. Aikaa on kulunut.

Ratkaisuehdotus

Arvoisat Helsingin kaupunginhallituksen jäsenet! Yliopiston ja Ilmatieteen laitoksen henkilökunta on turhautunut, koska heidän esittämäänsä ongelmaa on yritetty ratkaista väärällä tavalla: kytkemällä Kumpulan mäeltä Pasilan asemalle pääsy Tiedelinjan reittiin. Kaupunkisuunnittelulautakunnalle ja viimein myös Teille on tuotu päätettäväksi ainoastaan huonoja vaihtoehtoja. Teillä on oikeus ja velvollisuus vaatia parempaa. Yliopiston yksiselitteisesti ilmaisema toivomus joukkoliikenneyhteydestä kampukselta Pasilan asemalle voidaan täyttää ilman, että siitä aiheutuu turhia kustannuksia kaupungille ja haittaa muille joukkoliikenteen käyttäjille.

Esitämme, että kaupunginhallitus käynnistäisi kiireellisesti kokeiluluontoisen, säännöllisen **pikabussiliikenteen** Pasilan aseman ja Kumpulan kampuksen

välillä. Bussilinjan ajo-ohjelma ja liikenteen reitti Kumpulan mäellä sovitaan kaupungin, Yliopiston ja Ilmatieteen laitoksen edustajien kanssa. Asiantuntija-arvion mukaan matkaan kuluu enintään kymmenen minuuttia.

Tämä ratkaisu olisi monessa suhteessa edullinen, koska sen avulla voitaisiin järjestää yliopistolle ja Ilmatieteen laitokselle nopeasti, tehokkaasti ja minimaalisin investointikustannuksin laitosten vaatimat joukkoliikennepalvelut. Reitin kokeiluluonteinen liikennöinti voitaisiin aloittaa haluttaessa jo vaikka 1.4.2009. Esitettyä palvelua tarvitsevien määrä on nopeasti selvitettävissä, jos vain tahtoa löytyy. Haluttaessa kokeilussa voidaan käyttää sellaista kevyttä bussikalustoa, joka kaikissa sääolosuhteissa pystyy liikennöimään nykyistä Pietari Kalmin kadun osuutta pitkin Kustaa Vaasan tielle.

Roomassa pienikokoiset bussit ajavat keskustan kapeita katuja paikoissa, jonne normaalikokoiset bussit eivät mahdu. Helsingissä kevyt bussikalusto voisi hoitaa julkista liikennettä siellä, minne raskaammat ajoneuvot eivät talvella nouse.

Uskomme, että ratkaisu tyydyttää kaikkia osapuolia.. Yliopisto saa haluamansa nopean ja joustavan palvelun viivytyksettä, kaupunki säästää miljoonia euroja, Vallilan laakson kaupunkipuisto jää ehjäksi kaikille kaupunkilaisille ja Tiedelinja voi mäelle nousematta jatkaa toimintaansa kampusten välisessä nopeassa liikenteessä.

Esitys:

Esitämme kunnioittaen kaupunginhallitukselle, että se päättäisi:

- käynnistää kiireellisesti Kumpulan kampuksen ja Pasilan aseman välisen pikabussikokeilun kevyttä kalustoa käyttäen. Kokeilun yhteydessä tarkentuu Kumpulan kampuksen ja Pasilan aseman välistä joukkoliikennettä tarvitsevien henkilöiden määrä.

- lykätä 2.2.2009 tekemänsä Pietari Kalmin kadun jatkamista koskevan päätöksen toimeenpanoa ja rakennusvirastossa aloitettuja valmisteluja Väinö Auerin kadun ja Pietari Kalmin kadun itäpään lämmittämisestä, kunnes em. kokeilun tulokset ovat käytettävissä.

Kumpula-seura ry

puheenjohtaja varapuheenjohtaja

Tiedoksi: Kaupunginhallituksen, kaupunkisuunnittelulautakunnan, yleisten töiden lautakunnan ja HKL-liikelaitoksen johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä valtuustoryhmien puheenjohtajat.

KB, MaK/ati

28.4.2009

Kaupunginhallitus

Khs dnro 2008-2724/523
Stn dnr
Saap./Anl. 30 -04- 2009

LAUSUNTO KUMPULA-SEURAN ESITYKSESTÄ KÄYNNISTÄÄ KUMPULAN KAMPUKSEN JA PASILAN ASEMAN VÄLINEN PIKABUSSIKOKEILU KEVYTTÄ KALUSTOA KÄYTTÄEN

Kslk 2009-332, Khs 2008-2724/523 19.3.2009

Hallintokeskus on pyytänyt kaupunkisuunnitteluvirastoa antamaan otsikon asiasta kirjallisen lausunnon kaupunginhallitukselle määräaikana 30.4.2009.

Kumpula-seura ry ehdottaa kirjeessään 15.3.2009, että kaupunginhallitus "päättäisi:

- käynnistää kiireellisesti Kumpulan kampuksen ja Pasilan aseman välisen pikabussikokeilun kevyttä kalustoa käyttäen. Kokeilun yhteydessä tarkentuu Kumpulan kampuksen ja Pasilan aseman välistä joukkoliikennettä tarvitsevien henkilöiden määrä.

- lykätä 2.2.2009 tekemänsä Pietari Kalmin kadun jatkamista koskevan -päätöksen toimeenpanoa ja rakennusvirastossa aloitettuja valmisteluja Väinö Auerin kadun ja Pietari Kalmin kadun itäpään lämmittämisestä, kunnes em. kokeilun tulokset ovat käytettävissä."

Liikennesuunnitteluosasto on saanut asian johdosta HKL- liikelaitoksen kirjallisen sisällöltään seuraavan kannanoton: " Kumpulan ja Pasilan aseman välisen pikkubussiliikenteen käynnistäminen ei ole tarkoituksenmukaista. Kumpulan ja Pasilan välisiä liikenneyhteyksiä palvelee tiedelinja 506.

Väinö Auerin kadun ja Pietari Kalmin kadun katulämmitykset ovat edellytyksiä keskustan suuntaan kulkevan bussilinjan 55 kulun varmistamiseksi. Lisäksi katulämmitys mahdollistaa tiedelinjan 506 liikennöinnin kampusalueelle. Kampusalueen työntekijöiden ja opiskelijoiden kannalta on tärkeää, että säteittäiset yhteydet keskustaan ja poikittaiset yhteydet mm. Pasilaan ovat saavutettavissa suoraan Kumpulanmäeltä.

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu(a)hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
HELSINKI 10
http://www.hel.fi/ksv

Puhelin
+358 9 310 1673

Faksi
+358 9 310 37409

Tilinumero
800012-62637

Y-tunnus
0201256-6
Alv. nro
FI02012566

Koko Vallilanlaakson suunnitelman idea on nopeamman ja suoremman yhteyden luominen tiedelinjalle ja mahdollisesti reittiä käyttävälle muulle joukkoliikenteelle. Kumpulaseura ry:n esittämä "pikabussilinja" ei ole ratkaisu ongelmaan.

Itäisen kantakaupungin ja pohjoisen esikaupunkialueen kutsubussi J60 on jo eräänlainen "pikabussi", jolla pääsee haluamaansa paikkaan kutsusta alueella Toukola – Hakaniemi – Pasila – Paloheinä. Tämä bussi liikennöi arkisin päivällä. Tämä bussi on tietysti pikayhteys vain silloin kun ei ole muita menijöitä ja bussi on vapaasti varattavissa."

Kaupunkisuunnitteluvirasto yhtyy HKL-liiikelaitoksen kantaan asiassa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 2.4.2009 hylätä esittelijän ehdotuksen Pietari Kalmin kadun joukkoliikennekadun liikennesuunnitelmasta. Samalla lautakunta päätti kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa selvittämään Kumpulan kampuksen liikenneyhteyksien järjestämistä ja poikittaisliikenteen tehostamista. Selvityksessä tulee tarkastella ainakin seuraavia toimia:

- raitiovaunuyhteyttä Munkkiniemestä Arabianrantaan ja/tai Kalasatamaan, myöhemmin ehkä Otaniemestä Viikkiin
- joukkoliikennettä palvelevaa yhteyttä (raitiovaunu ja/tai bussi) käyttäen pitkin Vallilan laakson käytöstä poistettua ratapohjaa
- erillistä Pasila-Kumpula bussiyhteyttä käyttäen olemassa olevaa katuverkkoa
- koneellista tasovaihtoa Kustaa Vaasan tieltä Kumpulanmäelle erillisenä hankkeena tai alueella toteuttavaan rakentamiseen liittyen

Lisäksi kaupunkisuunnittelulautakunta päätti kehottaa virastoa aloittamaan kevyen liikenteen väylien parantamisen suunnittelun Kumpulanmäelle välittömästi.

Kaupunkisuunnitteluvirasto jatkaa Kumpulan ja Pasilan välisten liikenneyhteyksien parantamisen suunnittelua edellä mainitun kaupunkisuunnittelulautakunnan 2.4.2009 antaman kehotuksen pohjalta.

Lisätietoja asiasta antavat toimistopäälliköt Katariina Baarman, puhelin 310 37125 ja Matti Kivelä, puhelin 310 37145.

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu(a)hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
HELSINKI 10
http://www.hel.fi/ksv

Puhelin
+358 9 310 1673

Faksi
+358 9 310 37409

Tilinumero
800012-62637

Y-tunnus
0201256-6
Alv. nro
FI02012566

KB, MaK/ati 28.4.2009

KAUPUNKISUUNNITTELUVIRASTO

Olli-Pekka Poutanen
vs. virastopäällikkö

Anneli Lahti
asemakaavapäällikkö

LIITE Khn asiakirjat 2008-2724/523, 19.3.2009

Postiosoite
PL 2100
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkisuunnittelu(a)hel.fi

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
HELSINKI 10
http://www.hel.fi/ksv

Puhelin
+358 9 310 1673

Faksi
+358 9 310 37409

Tilinumero
800012-62637

Y-tunnus
0201256-6
Alv. nro
FI02012566